

SOBRE LA REFORMA DE L'ESTATUT D'AUTONOMIA DEL PAÍS VALENCIÀ

Llei Orgànica 5/1982

El text que tot seguit es presenta va ser subscrit i acceptat pel PSPV-PSOE, EUPV i BNV en Octubre del 2.002, a proposta de la Comissió de Treball sobre l'estudi de la Reforma de l'Estatut creada amb la participació de tots tres partits, arran de la iniciativa plantejada per n'Alfons Cucó, vice-president de Valencians pel Canvi, a Joan Ignasi Pla, Joan Ribó i Pere Mayor, en el transcurs d'una de les Taules redones realitzades a tal fi en l'Aula Magna de la Universitat de València, els dies 7 i 8 d'Octubre de 2.001.

PROPOSTA UNITÀRIA DE REFORMA DE L'ESTATUT D'AUTONOMIA

La Llei Orgànica 5/1982, d'1 de juliol, d'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana va permetre al poble valencià continuar amb la tradició d'institucions pròpies d'autogovern començada al segle XIII. Així, l'Estatut d'Autonomia, com a norma institucional bàsica del poble valencià, es va erigir com a punt de partida per a la constitució i desenvolupament d'una estructura institucional i orgànica que va permetre refrendar el nostre caràcter autònom dins l'Estat espanyol.

Però esta consolidació no suposa en cap cas un punt final al procés constitutiu del nostre autogovern. Si volem evitar que el poble valencià estiga endarrerit respecte d'altres, hem de continuar aprofundint en el desenvolupament competencial i orgànic de les nostres institucions, creant una infraestructura que permeta l'assumpció de noves competències.

La Generalitat Valenciana ha reiterat en diverses ocasions el seu convenciment sobre la necessitat de reformar y desenvolupar l'Estatut d'Autonomia, amb una clara voluntat d'integració de tots el grups d'opinió. Amb tot, la iniciativa de reforma no és nova. Des de 1982 s'han produït diversos intents modificadors del text estatutari. Ja en 1987 es plantejà la necessitat de rebaixar la barrera electoral del 5% al 3% reforma rebutjada en no obtindre la majoria de tres quints de les Corts Valencianes.

La Llei Orgànica de 13 de març de 1991 reformà el text estatutari fixant com a data permanent de celebració de les eleccions valencianes el quart diumenge de maig. De nou en 1992 les Corts Valencianes aprovaren una nova modificació estatutària que va permetre a la nostra Comunitat assumir plenament les competències transferides per la LOTRAVA. Per últim, per Llei 36/1997 de modificació del règim de cessió de tributs a la Comunitat Valenciana, s'ha canviat l'art. 52.1 de l'Estatut per a permetre l'aplicació del nou model de finançament autonòmic per al període 1997-2001.

És per això que els sotasignants, sols en este sentit i amb el present document, expressen:

1. La seua voluntat de seguir treballant per l'autogovern del poble valencià en el marc de l'Estatut d'Autonomia; i
2. La seua intenció de defensar una reforma de l'Estatut d'Autonomia que almenys contemple els següents objectius:

DRETS I DEURES

Establir un catàleg propi de drets i deures que no es limite a reiterar els reconeguts en la Constitució de 1978, sinó que implique la seua ampliació en el marc de les competències autonòmiques. En la línia de les declaracions més avançades, com ara: Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea aprovada a Niça; haurien de contemplar-se, entre altres possible, nous drets de participació ciutadana, drets socials o col·lectius, mesures de discriminació positiva, deures de solidaritat social i compromís voluntari, el dret a l'ús de noves tecnologies o drets cultural i lingüístics.

ENFORTIMENT DE LES INSTITUCIONS

Primer.- Reforçar les institucions valencianes com a òrgans d'autogovern. Cal que el nostre Estatut reconega expressament al poble valencià com a “nacionalitat històrica”, exigint un reconeixement constitucional idèntic al d'autonomies amb la nostra mateixa vocació autonòmica (Euskadi, Catalunya, Galícia i Aragó). Hem de garantir per via estatutària el reconeixement del “fet diferencial valencià”, ja que la nostra comunitat té una llarga tradició institucional, un idioma i una cultura pròpies i un Dret civil particular, introduint en l'article 1er. el reconeixement de la nacionalitat històrica i el fet diferencial valencià i la incorporació a l'articulat de l'Estatut d'altres símbols de la nostra Autonomia compartits i volguts per tots els valencians.

Segon.- Introduir la facultat de dissolució anticipada de les Corts i convocatòria de noves eleccions. Actualment sols Euskadi, Catalunya, Galícia i Andalusia disposen plenament d'esta possibilitat. Es proposa la modificació dels articles 12, 15 i 16 del EACV com a condició per a l'exercici de la facultat plena de dissolució, acabant amb una limitació que té el seu origen en el punt 4.2, paràgraf 1er. dels Acords Autonòmics de 1981, que contemplava la impossibilitat de dissolució de l'Assemblea pel Govern o òrgan executiu.

És la proposta de modificació que ha rebut més adhesions i que s'ha convertit, fins i tot, en el símbol que ens diferencia actualment de les nacionalitats històriques. Esta facultat es contempla en els mateixos termes que la Constitució ho fa respecte del President del Govern, on es reconeix al dissolució discrecional per motius d'oportunitat política.

Tercer.- També, introduir la supressió del límit estatutari en el número de consellers. La intenció és suprimir la limitació estatutària continguda en l'article 17.2 EACV que fixa un màxim de consellers (un número inferior a 10, límit que no apareixia en l'Estatut de Benicàssim) que passaria a regular-se mitjançant llei valenciana. El seu origen es troba en el punt 4.2, paràgraf 4, dels Acords de 1981, que establia un límit màxim de deu membres amb càrrecs de responsabilitat executiva en els Consells Autonòmics.

Quart.- Perfeccionar el nostre sistema institucional i millorar la qualitat de la nostra democràcia, incrementant la participació ciutadana i la capacitat de control sobre el govern i l'administració dels nostres representants polítics. Mesures imprescindibles en eixe sentit són, entre altres, la incorporació de totes les institucions de la Generalitat a l'Estatut, la capacitat plena de dissolució de les Corts Valencianes per part del President de la Generalitat, la reducció de la clàusula d'accés al Parlament, del 5% al 3% dels vots vàlids emesos, una nova regulació estatutària dels procediments parlamentaris o la introducció de garanties respecte a la pluralitat i transparència informativa dels mitjans de comunicació públics.

Cinqué.- Aprofundir en el camí obert per la comarcalització com a fórmula de superar les insuficiències del model provincial de gestió local i atorgar als municipis la competència necessària que els capacite per a resoldre les demandes que les ciutadanes i ciutadans els exigeixen en les actuals circumstàncies. En eixe sentit resulta imprescindible dotar de rang estatutari a alguna de les previsions contemplades en el Pacte Local de la Comunitat Valenciana con són el Fons de Cooperació Municipal i la Comissió de Col·laboració entre la Generalitat Valenciana i els Ens Locals.

Sisé.- I dins l'enfortiment institucional hem d'incloure dins del nostre Estatut, com a noves institucions de la Generalitat, tant a l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (Llei 7/1998 de 16 de setembre), com al Consell Jurídic Consultiu (Llei 10/1994 de 19 de desembre), completant així el conjunt d'òrgans institucionals valencians (junt al Consell Valencià de Cultura, el Consell Econòmic i Social, el Síndic de Greuges i el Síndic de Comptes).

Seté.- Com a últim aspecte d'este bloc hem de destacar l'activació de la participació de la nostra Comunitat en la Unió Europea (UE). La participació de les autonomies en les decisions de la UE s'articula en dos fronts: la confluència en les institucions de representació regional i l'execució de les disposicions comunitàries. El nostre Estatut, ha de contestar a la nova realitat jurídica i política que representa la UE, regulant i reconeixent els mecanismes articuladors de la participació valenciana en les institucions europees.

ÀMBIT COMPETENCIAL

Primer.- Defensar els continguts del pacte constitucional que representa l'originària voluntat estatutària i ampliar la capacitat d'autogovern del poble valencià mitjançant la incorporació a l'Estatut d'aquelles matèries que en l'actualitat gaudim com a transferides o delegades, en especial les de caire fiscal, contemplant, al seu voltant, altres de nou encuny, sense renunciar a explorar la via de la Disposició Addicional Primera de la Constitució espanyola que empara i respecta els drets històrics.

Segon.- Incorporació de noves competències. Per a restaura l'esfera de competència pensada en 1981, caldria reformar l'Estatut per a:

- a) Precisar i garantir la competència autonòmica en matèria d'ensenyament.
- b) Adquirir un competència plena en matèria d'Administració local.
- c) Reforçar la intervenció autonòmica en l'organització i funcionament de l'Administració de Justícia.
- d) Encarregar a la Generalitat, a títol d'administració pròpia o comissionada, la gestió de serveis estatals en la comunitat amb la finalitat d'evitar duplicitats i introduir l'Administració Única.
- e) Gestió del Règim Econòmic de la Seguretat Social.
- f) Modificació del marc jurídic portuari i aeroportuari per tal d'aconseguir una major participació en la seua gestió per part de la Generalitat.
- g) Protecció del domini públic de la zona marítima-terrestre.
- h) Execució sobre les carreteres de l'Estat.
- i) Gestió de competències sobre funcionaris amb habilitació de caràcter nacional.
- j) Gestió de les operacions de crèdit de les Hisendes Locals.
- k) Trànsit i seguretat vial.
- l) Policia judicial.

Tercer.- Per últim, la creació i regulació del Cos de Policia Autonòmica/Junta de Seguretat, Govern i Generalitat/Coordinació Policia Autonòmica i Cossos de Seguretat de l'Estat. Situar els Cossos i Forces de Seguretat a les ordres de la Generalitat, traspasant-li l'ordre públic, solució més racional i costosa que la creació d'una policia autònoma de nou encuny.

MODIFICACIONS TÈCNIQUES

Necessàries per a donar major coherència al text estatutari, a més d'integrar-lo eficaçment dins l'ordenament jurídic estatal i europeu. A títol d'exemple s'haurien de modificar aspectes interns del règim de les Corts Valencianes, la regulació de les competències de la Generalitat en matèria d'ensenyament, la representació de la Generalitat en empreses públiques, la responsabilitat penal dels membres del Consell o el tractament dels residents valencians en l'exterior.

9 d'Octubre de 2.002.